

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

Panē sancti
iuuenes nō
gustabant,
sed fructibz
duntaxat
arborum
vescebatur.

tempore hīc soli sumus. Ecce autem, frater dilecte, nos tibi confitemur. Spatio sex annorum, vt diximus, in hoc loco degimus. Panem non gustauimus, nec alium cibum sumpsimus, nisi solummodō de fructibus harum arborum. Singulis verō hebdomadis semel tantum nos videmus inuicem. In hoc enim loco inuenimur, & nobis inuicem occurrimus sabbato & sancta Dominica. Post hos autem duos dies vnusquisque nostrum venit in locum proprium, & apud se degit. Ipsi verō rursus fructus attulerunt, & communiter cibum sumpsimus. Cumque postea egressi fuissetus, simul processimus circiter quinque milliaria per solitudinem. Cum autem eis vale dicerem, rogavi eos vt dicerent mihi sua nomina. Et primus quidem dixit, Iohannes: Secundus autem, Andreas: Tertius verō, Heraclambon: Quartus, Theophilus: praeipientes mihi dicere nomina sua fratribus ad suam memoriam. Ego verō eos rogavi, vt mei meminissent.

Cap. 16

Cum autem ab eis discessissem, & non viderem eos amplius, ambulavi tristis, recordans & ea admirans, quae vidi meis oculis. Rursus verō apud me magnam capiebam latitiam, admirans & recordans earum, quas consecutus fui, benedictionum à sanctis Eremitis & sancto Angelo. Cum autē venissem in Aegyptum itinere trium dierum, inter ambulandum inueni duos fratres Deum timentes. Apud ipsos autem quieui ad decem dies, annuncians eis illa, quae vidi, & ea, quae ego illis narraui, ea diligenter conscripserunt, & celeriter currentes, obiērunt totam Scitem, ferentes librum, quem conscripserunt ex mea narratione. Et postquam ea legissent sanctis patribus, acceperunt eum in ecclesiam, quem quidem illic reliquerunt ad lucrum & latitiam ijs, qui credunt & ea audiunt. Nam qua hora voluerint haec meditari, magis benedicunt Deum & sanctos eius, pleni letitia & exultatione, cum hi sermones sint pleni contemplatione, quae ego minimus seruus Paphnutius, Dei prouidentia dignatus sum assequi. Sit autē gratia & pax Domini nostri Iesu Christi nobiscum, intercessionibus sanctorum patrum, qui ei placuerunt, nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

Habetur in
sine sermo.
num eius,
super in lu
cem edita
ex bibliothe
ca Clunia.
censi.
Lunij 12.

VITA SANCTORVM MARTYRVN NAZARII ET CELSI, PER D. AMBROSIVM EPISCOPVM *Mediolanensem scripta.*

Nota p'ficio
rum Chri
stianorum
erga factas
reliquias de
uotionem.

TIAMSI martyribus regionis extraneae pia votorum debita redderemus, proprijs consulere vtilitatibus & cōmodis probaremur. Nostros enim eos fides faceret, & re motis quamlibet finibus, sperata nobis patrocinia conrogarent. studiorum siquidem sunt huiusmodi suffragia, non locorum. P'roinde apud domesticos Dei tantum intercessionis promerueris, quantum venerationis impēderis. Oportet itaque vt alienos potius nobis deuotio religioſa conciliet, quam fortē proprios à nobis negligentia irreligiosi temporis alienet. Agnoscamus, charissimi, circa ecclesiam nostram vberiores diuinorum munerum largitatem. Exultant felices singularum vrbium populi, si vnus saltem martyris reliquijs muniantur. Ecce nos populos martyrum possidemus. Gaudeat terra nostra nutrix caelestium militum, & tantarum parens fecunda virtutum. Rectē itaque & ex debito à filijs parentis ecclesiae horum beatorum martyrum celebrantur insignia. Qui illuminantes virtute fidei suae innumerabiles populos, soli quidem illatam sibi sensere mortem, sed non soli mortis suae beneficia possederunt. Immensa enim Dei nostri pietas multiplex ad bonitatem, & artifex ad salutem, proponens arduam virtutum palmam, raro appetitore preciosam, in paucorum triumphis, plurimorum commodis prospicit. Illorum siquidem merita, nostra vult esse suffragia. Simulque dum nobis fidem veram duro martyrij agone commendat, affectionem praecedentium, instructionem efficit posterorum.

Quanta

Quanta est circa nos Dei nostri sollicitudo? Illos examinat, vt nos erudiat. Illos con-
terit, vt nos acquirat. eorumq; cruciatus, nostros vult esse profectus. Merito ergo eos ^{Merito}
colimus, qui periculis suis pugnant, & nostris vtilitatibus militant: qui per lucis vitæq; ^{colimus}
contemptum edocent nos, quantum Deo nostro debeamus affectum. Nouerimus ita- ^{Sanctos.}
que, quia non sine magno discrimine de religionis veritate dubitamus, quam tantorū
sanguine confirmatam videmus. Magni periculi res est, si post Prophetarum oracula, ^{Obserua}
post Apostolorum testimonia, post martyrum vulnera, veterem fidem quasi nouellā ^{hæc.}
discutere præsumas, & post tam manifestos duces in errore permaneas, & post mori-
entium sudores ociosa disputatione contendas. Congratulamur ergo, dilectissimi fra-
tres, magnæ fidei vestre, per quam dum exules proflua charitate suscipitis, etiam inco-
las paradisi & cæli ciues habere meruistis.

Beatum itaq; Nazarium martyrem Christi sancta Mediolanensis ecclesia licet to-
tum corpore secum retineat, & mundo tamen totum in benedictione transmittit.
Hæc est enim sanctorum martyrum gloria, quorum etsi per vniuersum mundum se-
minetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo. Venera-
mur ergo in tanto Christi milite fidem nostram, mater namq; martyrij, fides catholi-
ca est, in qua iste illustri athleta sanguine fuso mortē pro ipsa calcavit: mater, in qua,
martyrij fides est. Veneramur ergo in sanctorum martyrum gloria fidem nostram.
Quomodo fidem nostram? Ab istis enim dum mortis tolerantia indubitanter excipi-
tur, spes immortalitatis euidenter asseritur. Nunquam enim hanc vitam tam constan-
ter expenderent, nisi esse alteram incomparabiliter beatiorē perfecta definitione
sentirent. In sanctis itaq; præconibus veritatis resurrectionis authoritas est. Prompti
enim pereunt in melius reparandi, quibus per angustias tribulationum aperitur exitus
ad amplitudinem gaudiorum.

Vnde & beatus Nazarius, cuius hodiè gloriosam de mundi hoste victoriam vniuer- ^{Festus dies}
salis Ecclesia festa exultatione concelebrat, cum tempore gentilitatis non ignobili- ^{S. Nazarij.}
bus parentibus oriundus existeret, sacrilegi adhuc puer genitoris militiam simul &
doctrinam detestari ex improuiso cœpit: atque ab innocente matre, que iam Christia-
næ fidei titulis insignita, Christo sedulè insistebat, sacrosanctæ regenerationis fluena,
fidelis iam spiritu ac fide instituta præueniens, demonstrari sibi flagitabat. Nondum
siquidem baptismum consequutus, sed inter religionis principia consummatus, & nō-
dum manifestatis sibi legibus, Deo plenus, repente possessio atque habitaculum Dei
factus est: atque ita peruenturæ vsque ad cælos turris prius meruit eleuare fastigium,
quàm disponeret fundamentum. Nondum sacramentorum conscius, & in sacrificiū
iam prælectus.

Quid ad hæc nos infelices respondere poterimus? Qui post nitorem baptismi, post ^{In eos, qui}
collatum nobis sacra regeneratione candorem, post acquisitam indumenti nuptialis ^{post bap-}
angelicam dignitatem, in peccatorum cœnum relapsi, & in antiqua criminum volu- ^{tinum rela-}
tabra reuoluti, niueum vestimentum tetrīs iniquitatum ac libidinum contagijs sordi- ^{buntur in}
damus, & holosericam, in qua sigillum diuinæ imaginis acceperamus impressum, ma- ^{flagicia.}
culis mortiferæ corruptionis infecimus: & post singularem Dei nostri indulgentiam
innouata scœdamus, integra rescindimus, expiata violamus, repetentes opera non iam
vndis purganda, sed flammis. Quid illud, quam quæ in signe diuinæ gratiæ munus, quod
accepto iam salutari lauacro, post innumerā virtutum signa, post peragratas circun-
quaque ob Christi prædicationem innumerās regiones, cum pro Dei summi confes-
sione diuersa per supplicia aduersus eum totus penè orbis baccharetur, & nunc atro-
cissimis arctaretur pœnis cruciandus, nunc in longinquis sinibus transferebatur exu-
landus, ita robustissimo Christi athleta pectore tormenta omnia deuincebat, vt stre-
num de prostrato hoste reportaret trophæum, interque cruenta Cæsaris iussa vasti
maris deiectus gurgitibus, ambulare ei diuina super aquas concessum est prouidentia,
& rerum obstupescente natura, per insuæti itineris nouas vias pendulum inferēs gres-
sum, tumentia maris dorsa calcavit?

Videres æquoreas sanctis subterni meritis vndas, supraque angelicis confortatum
alloquijs, in Christi Iesu laudibus exultare. Ecce prophanus hostis nunquā beato mar-
tyri tantum prodesse obsequio, quantum profuit odio. Sed tandem perfectio agonis ^{Celso pue-}
certamine cum Celso puerulo, quem ipse in holocaustum Deo polluto assumpserat ^{rulus mar-}
ex seculo, crudeli imperio damnatione absoluitur, gladio consecratur. Felix hic tali ^{tyr.}
exitu, quo omne delictum ita ab eo exijt, vt etiam redire non possit: quo sic debita
sua soluit, ne vltra creditorem timeret: quo in se hostium peccata fide clausit, fide
damna.

damnauit: per quem innocentiam deuotione quaſiuit, perſeuerantia inuenit, morte ſeruauit.

Quæ cum ita ſint, chariſſimi, licet hic tantus Chriſti teſtis precioſus cõſeſſione, precioſior ſanguine, crudeli vulnere precioſior, & tinctæ veſte candidior, licet hic Medio- lanenſium peculiariſ putetur priuilegio ſepulcri; ſed omnium eſt communione ſu- fragij. Neque enim iſtius vrbiſ charitas proflua, & fides auara, tantum huic martyri de- rogauerit, dum ſibi arrogat, vt ſolum erga mcenia ſua, patrocinij illius beneficia affu- tura eſſe crediderit. Non clauditur locis, quod diffunditur meritis. Inuocãſti vbique martyrem, ubiq; te exaudit ille, qui honoratur in martyre.

Inuocatio
martyrum
Dei honor
eſt.

Moderante itaq; eo, qui penſat vota tua, & diſpenſat munera ſua, intantum vicina præſentia efficaciſ præbebitur aduocatiſ in quantum fuerit fides deuota ſuſcepti. Ora- tio enim, qua caſtitaſ, iuſtitia, elemoſynarum operibus adiuuatur, excedit mundũ, penetrat paradifum, euolat vſque ad ipſum ſummã Maieſtatiſ, Angelo conferente, conſpectum. Sicut quodam loco vox teſtatur angelica: Et cum tu, inquit, orares, ego obtuli orationem tuam in conſpectu claritaſ Dei.

Tob. 12.

Beata anima, chariſſimi, cuius votum, cuius compunctioſis incenſum, cuius ſuppli- cationiſ holocauſtum, nulla inſidelitate ſumidũ, nullo carnaliſ illecebræ foetore pol- lutum, nulla ſauitia cruentum, nulla odij ſimulata maculatum, ſed fide igneum, con- ſcientia nitidum, ſinceritate cordiſ odoriferum, concordia & charitate perfectum, vſque ad Dei vultum per caeleſtium nunciõrum deſertur obſequia.

Martyres
mundi in-
terceſſores

Pſalm. 115.
Pſalm. 138.

Pſalm. 33.

Nota hæc
de venera-
tione San-
ctorum &
reliquiarũ.

Quæ cum ita ſint, honoremus beatos martyres, principes fidei, interceſſores mundi, præcones regni, coheredes Dei. Quod ſi dicas mihi: Quid honoras in carne iã reſoluta atque conſumpta, de qua nulla iã Deo cura eſt? Et ubi eſt illud, chariſſimi, quod ipſa ve- ritas loquitur per Prophetam? Precioſa inquit in conſpectu Domini mors ſanctorum eius. Et iterum: Mihi autem valde honorificati ſunt amici tui Deus? Honorare debe- mus ſeruos Dei, quanto magis amicos Dei? De quibus alio loco dicitur, Dominus, in- quit, cuſtodit omnia oſſa eorum, & vnum ex hiſ non conteretur. Honoro ergo in carne martyriſ exceptas pro Chriſti nomine cicatrices? Honoro viuentiſ memori- am perennitate virtutiſ. Honoro p̄r conſeſſionem Domini ſacratos cinerẽ. Ho- noro in cineribus ſemina aternitaſ. Honoro corpus, quod mihi Dominum meum oſtendit diligere, quod me propter Dominum mortem docuit non timere. Cur autẽ non honorent corpus illud fideles, quod reuerentur & demones? quod & afflixerunt in ſupplicio, ſed glorificant in ſepulcro? Honoro itaque corpus, quod Chriſtus hono- rauit in gladio, quod cum Chriſto regnabit in celo.

DE INVENTIONE CORPORVM NAZARII ET CELSI
quædam lectu digna hæbentur Tomo 2. in Vita S. Ambroſij
Epiſcopi Mediolanenſi.

VITA S. ODVLPHI PRESBYTERI ANTE AL-
QVOT SECVLA AB INCERTO QVIDEM AVTHORE,
ſed grauiſ edita. Stylum mutauit magna ex parte
Fr. Laurentius Surius.

22. Iunij.
Cap. 1.
Bodgiſ pa-
tri Odulphi

Diſcendi ce-
leſtitaſ.

TEMPORIBVS Ludouici piſſimi Imperatoriſ vir qui- dam venerabilis fuit, è Francorum nobili proſapia ortus. Dicebatur iſ Bodgiſ, & ex eo procreatus eſt Odulphus: qui ſimulatq; è ſacraſſima baptiſmatiſ vnda renatus eſt, caeleſti quoq; rore diuinituſ eſt irrigatus. Porrò ubi deſijt ad materna pendere vbera, literarum ſtudijs traditus, & ſanctiſ ac Deo deuotiſ hominibus, vt ab illiſ canonica reli- gione imbueretur, commendatus eſt. Præſtitit autem illi Deus tantum diſcendi ſtadium, tantamq; ingenij felici- tatem, vt illoſ etiam, qui ipſum ætate antecedeabant, ipſe longo poſt ſe interuallo relinqueret, ætatemq; ſuam, licet annis necdum maturam, diuinis diſciplinis, & dogmatibus egregie ornaret. Porrò cũ ætate

ætate accreuit ei etiam sapientia & sanctitas, idque adeo, vt ijs, qui per id tempus Deo religiosè seruire conabantur, nouus quidam Samuël ortus videretur. Quibus sanè ad eò gratiosum illum diuina gratia effecit, vt vniuersim ab illis omnibus amaretur, & ob vitam probabilem summæ venerationi haberetur. Atq; ille ediuersò par pari referens, sincero animi affectu eos quoq; diligebat. Iam verò puer religiosus ac venerabilis in ipsis adolescētia inijtis id se meditari & appetere declarabat, quod postmodum re ipsa compleuit, non immemor illius Dominici sermonis, Qui amat patrem aut matrem plùs quàm me, non est me dignus. itemq; Qui vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Quorum ille adhuc puer crebrò memor, & die ac nocte sapè illa tacitus secum reuoluens, pijs moribus & sanctis operibus planè apud se statuit Deo perpetuò seruire, spiritaliq; matri sanctæ Ecclesiæ inseparabiliter adherere.

Matt. 10.
Luc. 9.

Itaque sanctus adolescens, viris quidem probatis in pri mis charus, sed tamen soli Deo seruire sollicitus, per virtutum gradus semper ad sublimiora tetendit, donec in virum perfectum euaderet. Mentem atq; animum, quemadmodum solent sancti homines, ad cælestia continenter erigere, & mundanæ vanitatis ac pompæ inanis illecebras declinare statuit, vt in illum quoq; competeret, quod in Psalmo legitur: Ibunt de virtute in virtute. Sic ergo in cunctis virtutibus proficiens, etiam Ecclesiasticorū ordinum gradus ascendit, & presbyterij est benedictionem adeptus, regis altissimi sacerdos effectus. Tum verò mox apud se decreuit studio piæ conuersationis ad quoddam sacre religionis monasterium se conferre. At parentes eum dehortabantur, ne id faceret, sed potius ad ipsorum se voluntarè accommodans, ecclesiam Oroschattanā ad ministrandam susciperet. Illic enim & natus & educatus erat. Victus tandem precibus illorum, morè eis gessit ea in re, quanuis inuitus. Sed nò diù postvisum est ei adire summæ reuerentiæ locum Traiectum, antiquitùs Vultenburg dictum, idq; ea mente & cōsilio, vt illic cum cæteris Dei famulis, Christo ibidem militantibus, quoad viueret, prepotenti Deo fideliter seruiret. Memoria ergo retinens, quod in euangelio Saluator ait: Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus: posthabito patrè neglectis propinquis, contemptis agris, familia, rebus & facultatibus omnibus, ad locum illum Christo duce profectus est, rebus quidem pauper, sed meritis diues. Nihil iam in hoc mundo habere volebat, vt à Domiuo iuxta illius promissionem centuplum acciperet, & vitæ æternæ hæres esse mereretur.

Cap. 2.

Pfal. 83.
Initiatur sacerdotio.

Traiectum olim Vultenburg.

Luc. 9.

Matt. 19.

Erat per id tempus Traiecti Episcopus eximia sanctitate, Fridericus nomine, qui viri Dei cū multo gaudio & honore excepit. Fecerūt idē omnes serui Dei, qui illic erant adunati, ex animo sibi gratulantes tam sanctū tamq; religiosum ad ipsos Dei famulū accessisse. Nec potuit diù illos celare, quod oculos diuinæ maiestatis nò latuit: sed cū aliquantisper apud illos moratus esset, omnibus ardens cælesti lumine lucerna respēdit. Erat enim in vigilijs strenuus, in ieiunijs potens, in oratione sedulus, in sacra lectione studiosus, in elemosynis largus, in curandis pauperibus celebris, in hospitalitate feruens, in rebus ecclesiasticis distribuendis prudens. Denique quibus post antistitem præfectus erat, eos omnes mirum in modum antecedeat. Neque aliter vel ab omnibus illis, vel ab ipso etiam præfule, quàm monasterij pater vocabatur, atque ab eius ore omnes cupiebant accipere consilium. Omnibus enim omnia factus erat cum Apostolo, vt omnes Christo lucrifaceret.

Cap. 3.
Fridericus Traiecti Episcopus.

Virtutes S. Odulphi.

1. Cor. 9.

Ea tempestate Frisones, homines feroces, in tam fœdos erant prolapsi errores, vt is, quem diximus, Episcopus, neque per seipsum, neque per suos Archidiaconos eos posset in viam veritatis reuocare. Itaque literas per hominem fidelem misit Traiectū ad virum Dei Odulphum, rogans eum, vt qua posset celeritate traiecto maris sinu ad ipsum veniret. Literis illis acceptis, Christi seruus mirificè exhilaratur, perinde ac si ad cælestes epulas inuitaretur, cupiens cum suo pastore, si ita res poscat, in tam pio agone pro Christo sanguinem suum fundere. Cū autem ad Episcopum peruenisset, ille viuo eo, immenso perfusus gaudio, cum pacis osculo eum humaniter excepit. Deindè mutò sese consolantes, & vt summi regis generosos præcones decebat, gladio spiritus egregiè accincti, per ecclesias pariter proficisci, iterum atq; iterum eas inuisere, habere conciones ad populum, Euangelica eruditione ad veritatem reducere cœperunt. Deinde, crebrò admonendo, arguendo, increpando homines, qui antea instar luporum seui & rapaces fuerant, salutari doctrina in oues mansuetas conuerterunt. His ita gestis, antistes ille, cōmunicato cum clericis, nec paucis eius regionis laicis viris cōsilio, vitum Dei obnixè rogat, vt intra illius terræ limites velit permanere, & populum nu-

Cap. 4.

Cū Episcopo Frisones ad meliorem frugem reuocat.

per ad sanitatem reuocatum, suis eruditionibus confirmare, & ab antiqui hostis mortiferis faucibus eripere. At vir Dei planè recusat, asserit se ætate grauem, ad id ministerium pares vires adferre non posse. Contrà Episcopus suis eum precibus flectere conatur. Cedit tandem sanctus vir, & pastoris sui iussu capeffit, populiq; votis obsecundat, ea tamen conditione, vt liceat ei aliquot exactis annorum curricularis Traiectum reuifere, vbi se in Christi famulatu vitam finituum promiserat.

Cap. 5.
S. Odulphus
multum eis
confert.
1. Cor. 3.

Volens igitur suo muneri non deesse vir plenus Spiritu sancto, non cessabat semina verbi Dei spargere in populum, calorū regnum multa instantia prædicare, omnibus ceu prudens & fidelis dispensator, diuini sermonis præbere alimoniam, fortioribus solidum cibum, infirmis, ex Apostoli sententia, lac offerre. Ita factum est, vt omnes ex eius sanctitate gaudio replerentur. Cum autem eo ministerio perfunctus esset, se recepit ad suos Traiectenses, Deum laudans, quòd eius fretus ope, tot animas lucratus esset. Et si autem iam longo fractus esset senio, at tamen animo vincens ætatem, nihil de Dei seruitio & solitis pietatis exercitijs remisit. Perseueravit enim in ieiunijs assiduis, in vigilijs Deo gratis, in sanctis precibus, in largissimis elemosynis: sibi parcus, alijs omnibus pro Christi nomine largus: nihil terrenum sibi acquirere cupiens, vt posset bonis æternis frui.

Cap. 6.

Claruit verò etiam prophetiæ spiritu, ita futura prædicens, ac si iam coram fieri cerneret. Quod vt certius testatusq; fiat, ex plurimis pauca adferemus. Cum ià discessurus esset ab eo loco, qui Stauerem dicitur, priusquam se daret itineri, iogens ad eum conuenit Frisonum multitudo, eius saluberrima adhortatione municipientium, Ille verò Domino eos commendans, benè precatus est eis, amanterque admonebat, ne à via veritatis vnquam deflecterent, certi non sine graui animaduersione id se facturos. Et ego quidem, inquit, sat scio non vos permanfuros in sana doctrina: sed ea causa gentiles barbari in vos incurrent, quod mihi vobis iam antè prædicanti incunstanter credere potestis, ijqs; vestram regionem populabuntur, vosque & res vestras secum in captiuitatem abducent. Euenit vtrunq; postea, sicut erat à sancto viro prænunciatum.

Prædicat
Frisonibus
ipsorum defectionem &
Dei animaduersionem.

Cap. 7.

Ingens saxum ad domus eius ostium iacebat. Illud ergo digito demonstrans iisdem, Scitote, inquit, futurum esse, vt absq; vilius hominis opera saxum istud in flumen deuoluatur: vbi etiam latitabit sub vndis, donec vos diuinæ pacis eritis beneficio destituti. Cum autem videritis iterum illud absque humano opere ad litus emergere, nõ dubitatis me, licet iam extinctum, vos reuifere, vobisq; pacem à Deo impetratam apportare, mansuram apud vos, donec superbia, periurijs, homicidijs, adulterijs atq; omnium flagitijs eam rursus à vobis excludatis, irato Deo propter maleficia vestra. Huius quidem vaticinijs & signi admirandi permulti testes hodieq; supersunt, qui se id suis oculis conspexisse asseuerant: saxumq; illud ibidem in ecclesia immobile perdurat, vt creditur confirmetur fides, & increduli pudeant.

Cap. 8.

Ecclesia Traiectensis, è vita sublato Episcopo, pastore orbata fuit. Mox collecti clerici cum beato viro tractabant de eligendo successore. Diu autem illis inter se contentibus, tandem elegerunt ecclesiæ præpositum Craftum. At ille rebus valde locuples, arroganter ac tumidè dixit ad illos: Habeo abundè multa: Cur in meos humeros tantum onus conijcitis? Ijs verbis comotus B. Odulphus, Quid, inquit, ais miserime! Spernis planè, sed quod consequi non mereris. Quòd si nolebas in te recipere, diceres saltem te tanti honoris culmine indignum. At nunc propter opes immensas Apostolici ordinis spernens dignitatem, propediem ex hac luce subtraheris. Dixit vir Dei, & sermonis veritatem hominis mors declarauit. Interim qui ex Clero conuenerant, cum animis vacillarent, singuli qui ipsis cum primis idonei viderentur, elegere. At Christi sacerdos non ad personam, sed ad meritum respiciens, dicebat posse inter ipsos alium inueniri magis idoneum: nec tamen vituperabat ab ipsis electos. Itaque ostendit eis presbyterum quendam Hungerum nomine: qui licet vultu deformis esset, at tamen nescientibus hominibus, sed non nesciente Deo, meritis insignis erat. Eum ergo omnes elegerunt, & statuto tempore consecratus est Episcopus: cuius sanè tanta fuit vitæ integritas, vt post Vuillibrordum & Bonifacium sanctos Episcopos, in illa sede nullus repertus sit, qui vsque ad supremum vitæ diem excolendis virtutibus par illi fuerit. Apparet inde, non temerè eum à sancto Odulpho alijs prælatum fuisse.

Prædicat
mortem superbi
Præpositi.

Hungerus
fit Traiecti
Episcopus.

Cap. 9.

Iam senectus præmebat sanctum virum Odulphum, & ad ecclesiam absque scipione progredi non poterat. In ipsius autem scipionis suprema parte ceream affixerat tabellam,

bellam, in qua solebat, oblata occasiōe, nomina fidelium annotare, donec ea in libro vitæ describeret. Quodam autem die præ animi vigore & alacritate oblitus imbecillitatis suæ, cum ad Dei cultum properaret, in domicilio suo reliquit scipionem illum. Paulò post opera maligni dæmonis inflammatum est domicilium illud, & cum omni suppellectile cōflagrauit. Erat tunc vir Dei occupatus laudibus diuinis, sed cum cer-neret valido igni iam correptum domicilium, ad solita præsidia se contulit, Deum orans, ne loca sancta ignis inuaderet: non admodum curans excidium cellula suæ. Ex-
Scipionem & cerā viri Dei nihil ledit ignis.
 audiuit verò Deus preces eius, moxque incendium repressum est, nec quicquam præter viri Dei domicilium exulit. In medijs autem flammis adeò scipio mansit illæsus, ut ab igni cera indurata videretur, ne minutissimo quidem apice ex illa abolito. Quo insigni miraculo Deus ostendere voluit, quanti apud ipsum meriti esset sanctus Odulphus. Scipionem autem illum in eius defuncti sepulcrum defixere fratres, qui illic ita mansit fixus vsque ad beatæ memoriæ Rathodi Episcopi tempora.

Adueniente tandem tempore, quo vir beatus ad optatam cælestis patriæ gloriam
Cap. 10.
 erat transiturus, modica febre correptus, sensit adesse migrandi tempus. Accitis igitur fratribus indicauit eis diem obitus sui. Sub ipsam autem mortis horam rursus fratres sibi adesse voluit, & cum ipso cantare psalmos pro expectatione decessus sui. Omnibus denique ex ipsius præscripto ritè peractis, valefecit fratribus, rogans eos, ut pro ipso Dominum precarentur, se quoque pollicens pro ipsis & loco illo eiusque habitato
Vult profecto defuncto rogari.
 ribus perpetuò Domino preces oblaturum. Inde mox ad Dominum se conuertens, nihilque trepidans ad mortem, (quippe qui mortem ipsam in lucro poneret) hilari mente dixit: In manus tuas Domine commendo spiritum meum: sub quibus verbis sanctissima illa anima è corpore egressa est: simulque suauissimi odoris fragrantia illic diffusa est, ita ut omnes inæstimabili suauitate replerentur, perspicueque inde liceret animaduerti, beatissimos angelicos spiritus animam illam è corpore abeuntem suscepisse. Eius festus dies celebratur pridie Idus Iunij. Fiunt autem per eius merita nò solum Traiecti, sed etiam in Stauerem innumera miracula in honorem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnant per infinita secula seculorum, Amen.

F. Laur. Surius Pio Lectori.

In Aprili mense vitam Iustini Philosophi reposuimus, authore Ioachimo Peronio, secuti Latina Martyrologia. Nunc rursus damus Iustinum Philosophum, cum multis alijs pro pietate casum, authore Simeone Metaphraste, qui cum habet die 12. Iunij. Vtrum autem planè idem utrobique sit Iustinus, ob temporis penuriam necdum satis examinare licuit. Mihi quidem diuersus hic ab illo priori esse videtur. Non enim tam obscurus fuit Iustinus, ut Præfatum ex eo percontari oportuerit, quod in hac historia fit, in quarum disciplinarum genere versaretur. Sunt & alia, quæ faciliè persuadent non eundem esse.

MARTYRIVM SANCTORVM IUSTINI PHILOSOPHI, CHARITONIS, ET SOCIORVM, QVI Romæ passi sunt, Authore Simeone Metaphraste.

VO tempore nefarij superstitionis idolorū propugnato. 12. Iunij. res impia contra pietatem ac religionem seruantes Christianos, per singulas vrbes ac regiones edicta proposuerūt, ut quicumque Christiani deprehensi essent, idolis sacrificare cogentur: comprehensi Iustinus, & qui cum illo erant adducti sunt ad Romæ Præsidentem, Rusticum nomine. Quibus ante tribunal constitutis, Rusticus Præses dixit Iustino: Agè, esto dijs ipsis obediens, & Imperatoris edictis. Illi autem Iustinus respondit: Nemo vnquam reprehendi aut condemnari poterit, qui Saluatoris nostri Iesu Christi præceptis obediērit. Tum Rusticus Præfatus: In cuiusnam, inquit, eruditionis ac disciplinarum genere versaris? Cui Iustinus: Omnium disciplinarum genus discere conatus sum, omnemque eruditionem expertus, postremò veræ Christianorum disciplinæ adhæsi, quanuis illa non placeat his, qui falsæ opinionis er-
Ooo 3
 tore

rore ducuntur. Tum Rusticus dixit: Illane, miserrime, eruditione delectaris? Maximè, inquit Iustinus, quoniam recto cum dogmate Christianos ipsos sequor. At Præfectus: Qualem est istud dogma? Respondit Iustinus: Rectum dogma, quod Christiani homines cum pietate seruamus, hoc est, ut Deum vnum existimemus factorem atque creatorem omnium, quæ videntur, quæq; corporeis oculis non cernuntur, & Dominum Iesum Christum Dei filium confiteamur olim à Prophetis prænunciatum, qui & humani generis Iudex venturus est, salutis præco, & magister ijs, qui ab illo benè didicerint. Ego quidem, vt homo, imbecillus sum, & longè minor, quàm vt de infinita illius Deitate aliquid magnum dicere possim: Prophetarum munus hoc esse fateor. Illi enim huius ipsius, quem Dei filium esse dixi, in orbem terrarum aduentum multis antea seculis diuinitus prædixerunt.

Christiani
dogma.

Jerem. 23.

Chariton.
Charitina.

Euelpistus.

Hierax.

Rxon.

Liberianus.

De firma
spe dicit,
qua illud
expectare
debet, si ser-
uet manda-
ta Dei.

Sententia
Iudicis in
martyres.

Quæsiuit Præfectus, quem in locum Christiani conuenirent. Cui respondit Iustinus, eò vnumquemq; conuenire, quò vellet ac posset. An, inquit, existimas, omnes nos in eundem locum conuenire solitos? Minimè res ita se habet, quoniam Christianorum Deus loco non circumscribitur: sed cum inuisibilis sit, cælum & terram implet, atque ubiq; à fidelibus adoratur, & eius gloria collaudatur. Tunc Præfectus: Agè, inquit, dicas, quem in locum conueniatis, & discipulos tuos congreges. Respondit Iustinus: Ego prope domum Martini cuiusdam ad balneum, cognomento Timiotinum, hæc enim mansi. Veni autem in urbem Romam secundò, neq; alium quempiam locum, nisi quem dixi, cognosco. Ac si quis ad me venire voluit, communicauit cum illo veritatis doctrinam. Ergo Christianus es tu? inquit Rusticus. At Iustinus: Maximè, Christianus ego sum. Tunc Præfectus dixit Charitoni: An & tu Christianus es? Cui Chariton: Christianus ego sum, Deo ipso adiuuante. Quæsiuit Rusticus à Charitina muliere, nū & ipsa Christi fidem sequeretur. Cui respondit illa, se quoq; Deo dante, Christianam esse. Tunc Rusticus dixit Euelpisto: Tu verò quisnam es? Cui respondit: Seruus quidè Cæsaris sum, sed Christianus, à Christo ipso libertate donatus, & illius beneficio atque gratia eiusdem spei, cuius & isti sunt, quos vides, particeps factus. Post hæc Præfectus quæsiuit ab Hierace, num & ipse Christianus esset. Cui Hierax dixit: Certè Christianus & ego sum: eundem enim Deum colo atque adoro. An, inquit Præfectus, Christianos vos fecit Iustinus? Ego, inquit Hierax, & fui, & ero Christianus. Stans autem & Pæon dixit: Ego quoque sum Christianus. Et quisnam, inquit Præfectus, te docuit? Respondit ille: A parentibus bonam hanc confessionem ego accepi. Post hunc Euelpistus dixit: Et ego Iustini quidem sermones magna cum voluptate audiebam, sed à parentibus tamen & ipse Christianus esse didici. Tum Præfectus: Et vbinam parentes tui sunt? In Cappadocia, inquit Euelpistus. Quæsiuit Præfectus & ab Hierace, vbinam gentium essent eius parentes. Cui respondit Hierax: Verus pater noster Christus est, & mater fides, quæ in ipsum credimus: terreni verò parentes mei mortui sunt. Ceterum ego ab Iconio Phrygiæ abstractus huc veni. Quæsiuit Præfectus à Liberiano, quidnam & ipse diceret: num Christianus esset, atq; in deos impius? Cui Liberianus: Et ego, inquit, Christianus sum: colo enim & adoro solum verum Deum.

Tunc Præfectus conuersus ad Iustinum dixit: Audi tu, qui eloquens esse diceris, & putas te veram disciplinam tenere: Si à capite per totum corpus flagello cæsus fueris, persuasumne habes, fore vt in cælum ascendas? Cui Iustinus: Spero, inquit, me habiturum, quod habent, qui Christi dogmata seruauerint, si hæc ipsa, quæ dicis, perpeffus fuero. Scio enim omnibus, qui sic vixerint, diuinam gratiam conseruari, quoad totus mundus consummetur. Ad hæc Præfectus Rusticus: Ergo futurum opinaris, vt in cælos ascendas, mercedem aliquam recepturus? Non opinor, inquit Iustinus, sed scio, & hoc tam certum habeo, vt nihil dubitem. Rusticus dixit: Veniamus deinceps ad id, quod propositum est, & nos vrget. Conuenite simul, & vno eodemq; animo dijs sacrificate. Ad hæc Iustinus: nemo, inquit, qui rectè sentiat, pietatem deserit, vt in errorem atq; impietatem delabatur. Præfectus Rusticus dixit: Nisi iussis nostris parere volueritis, cruciatus sine vlla misericordia patiemini. Iustinus autem: Maximè nos in votis habemus, propter Dominum nostrum Iesum Christum cruciatus perpeffti, ac saluari: hoc enim nobis salutem & fiduciam conciliabit ante eiusdem Domini & Saluatoris nostri terribile illud tribunal, cui totus mundus diuino iussu assistet. Idem & reliqui omnes Martyres dixerunt, hoc addentes: Fac citò, quod vis: nos enim Christiani sumus, & idolis non sacrificamus.

Hæc audiens Præfectus, talem sententiam pronunciauit: Qui dijs sacrificare, & Imperatoris edicto parere noluerunt, flagello cæsi, ad capitalem poenam abducantur, quæ admodum

admodum leges præcipiunt. Itaque sancti martyres Deum collaudantes, ad consuetum locum producti, post verbera securi percussi sunt, & in Saluatoris confessione martyrium consummarunt. Post hæc quidam fideles clam illorum corpora sustulerunt, & in loco idoneo illa condiderunt, cooperante gratia Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTÆ AQVILINÆ
VIRGINIS, AVTHORE SIMEONE

Metaphrasæ.

OSTEA QVAM Saluator noster Iesus Christus è cæ. ^{Junij 13.}
lo descendit, & homo factus est, & pro peccantium ho. ^{Cap. 1.}
minum salute in terris apparuit, eiusque miraculis abunde mundus ipse illustratus fuit, atque his, quæ vltro passus est, diaboli, qui hominem circumuenerat, imperium exinanitum fuit, diuinaque gratia per gloriosam ipsius resurrectionem in mundum redundans, humanum genus ad fidem conuertit, denique posteaquam è terra in caelum ipse ascendit, & ad patris dexteram sedit, Apostoli, acceptis ab eo mandatis, fidem ipsius per totum orbem terrarum prædicarunt. Cumque multi per Apostolicam prædicationem instituerentur, & Dei ope ad

iuuante, omnes illi à sancto Spiritu illuminarentur, fides ipsa per totum orbem terrarum vigeat. Apostoli verò, cum suum munus compleuissent, ad celestem Dominum ascenderunt. Sed illorum tamen prædicatione faciebat, vt per vniuersam terram multi Deum timerent.

Itaque in vrbe quadam Palæstinæ regionis, quæ Biblos dicebatur, erant Christiani ^{Cap. 2.}
homines, qui ab Apostolis ipsis pietatis doctrina instructi fuerant, è quibus vnus, Eutolmius nomine, in vrbe illa vxorem duxit: qui cum vnâ sanctè viuerent, Deus ipse fructum & progeniem illis dedit, quæ nefaria tyranni decreta exinaniuit. Cum enim ^{S. Aquiline patria & parentes.}
foemina illa ex Eutolmio viro suo concepisset, puellam peperit, quam & Aquilinam parentes nominarunt. Hæc cum paulò grandior facta esset, & ætatem adhuc tenellam ageret, iniquorum Imperatorum de idolorum cultu seruando constitutiones euerit. Cum enim puella ipsa quadrimestrem ætatem ageret, eius mater ad Euthalium Episcopum illam tulit, quam in nomine Domini nostri Iesu Christi Episcopus ille signauit, & catechumenam fecit. Post duos verò menses cum eandem ad Euthalium ipsum mater portasset, puella Christi baptismo illuminata est. Quæ cum annum ageret, eius pater Eutolmius ex humana vita ad Christum migravit: Mater verò puellam educabat. Itaque cum septem annos hæc ageret, à matre sua omnem institutionem mulieribus congruentem edocebatur, quæ quo ætate magis crescebat, eo magis Spiritu sancto implebatur, & Christi gratia decorabatur.

Cum verò decimum annum ageret, nunquam desinebat Deum ipsum inuocare. ^{Cap. 3.}
Quo tempore, Diocletiani Imperatoris anno septimo instante, Volusianus ^{Volusianus crudelis Palæstinæ præfectus.}
quidam homo tam nefarius, vt diaboli progenies dici posset, prouinciæ Palæstinæ administrationem accepit: qui cum Deum ipsum non cognosceret, cœpit diuinæ pietatis cultores insectari. Cum igitur Christi victoria multi coronarentur, & Domini Iesu athleta certamina maxima rectè sustinerent, diabolus ipse videns consilia sua à vicioribus Christi militibus destitui, omnem insaniam ac furorem effundebat. Quæ cum ita fierent, beata & honesta virgo Aquilina multam Dei notitiam habens, æqualesque suas conueniens, & quotidie cum illis colloquens: Quænam, inquit, vtilitas vobis est ab idolis istis, quæ vos colitis? An ignoratis, quòd qui fidem in istis collocarunt, vanam expectationem, inanem, nugacem, animarum corruptricem & demoniacam spem habent: istorum enim omnis inuocatio inutilissima est, qui que istis dijs sacrificium offerunt, vt eos propitios sibi faciant, inanem operam consumunt. Nam qui mortui sunt, & loquendi facultatem sibi dare non possunt, quomodò illi poterunt alijs benefacere?

Hæc cum Aquilina diceret, mulieres omnes quæ cum ea loquebantur: Quo. ^{Cap. 4.}
niam,